

LIBRIS

We know
books

Mariana Țăpuș

**AMINTIRI UITATE
ȘI
GÂNDURI PIERDUTE**

EDITURA MEDICALĂ
București, 2019

CUPRINS

<i>Scriu</i>	7
<i>Liniștea dinaintea furtunii</i>	9
<i>Rude</i>	9
<i>Adevărul cutremurător</i>	10
<i>Am plecat cu o supărare și m-am întors cu două</i>	12
<i>Căutări</i>	14
<i>Tanti</i>	15
<i>La drum</i>	18
<i>Speranțe</i>	19
<i>Operația</i>	22
<i>Crâmpenie din zile și nopți</i>	25
<i>O zi minunată</i>	28
<i>Recuperarea</i>	31
<i>Ciorile</i>	37
<i>Cititoarea neostoită</i>	38
<i>Timpul</i>	40
<i>Amintiri dintr-o lume fără amintiri</i>	41
<i>Cioara inteligentă</i>	45
<i>La comisie</i>	45
<i>La consultație</i>	49
<i>Noapte de noapte</i>	50
<i>Săpunul</i>	56
<i>La omul sărac nici boii nu trag</i>	57
<i>Episoade din zile monotone</i>	59
<i>Un an împreună</i>	61
<i>Aniversare cu prietenii</i>	62
<i>Soluție</i>	62
<i>Prima săptămână</i>	64
<i>A doua săptămână</i>	64

Altă dată	65
În vizită acasă	65
În vizită la un prieten	67
Conversații dureroase	67
Conversația	69
La telefon	70
Pregătirea unei vizite	71
Merg, merg	71
Aniversarea de 90 de ani	71
Sfânta Elena	73
Grija	74
Tutore	76
O zi bună	76
Soluția optimă	79
La ceainărie	80
Noroc	87

SCRIU

Scriu despre o lume a tăcerii, a uitării, a umbrelor și a spaimelor. E o lume greu de descris și mai greu de trăit.

Înainte nu realizam tot ce înseamnă boala Alzheimer. Știam că omul afectat de boală uită. Pare simplu, fiecare uită un nume, uită unde a pus o hârtie, uită să cumpere ceva, uită o persoană. În realitate, se ajunge să uite cine este, ce a fost, rudele apropiate, zeci de ani din viață, ce a făcut cu cinci minunte în urmă, uită să scrie, să se spele, să manânce, să... Boala afectează nu numai memoria, ci și limbajul, comportamentul, inteligența. Apar tulburări de raționament, de recunoaștere, de percepție, de planificare a activităților. Persoana nu mai poate efectua activitățile zilnice și activități fizice. Un lucru foarte grav și care pune mari probleme celor din jur este tendința de a pleca de acasă. Am spus un lucru „foarte grav” și nu am exagerat. Odată plecată, persoana se trezește speriată, dezorientată, într-o lume pe care nu o mai cunoaște, merge la întâmplare și se rătăcește. Oamenii sunt diferiți. Această boală îi face pe cei afectați să fie la fel, adică să se comporte, să reacționeze la fel în diverse stadii ale bolii. Nu mai este persoana care era înainte de boală. Din când în când, răsare câte o frântură de amintire, ca o scânteie într-un foc stins, pentru ca, în următorul minut, să dispară. Acele momente, sclipiri, sunt pline de speranțe pentru cei apropiați și, în același timp, pline de durere, căci scânteia se stinge imediat.

Omul care a fost, cel pe care îl știai, apare ca să dispară și să rămână o persoană adormită, tăcută sau arțăgoasă, fără să știe ce face și ce are de făcut. E un om cu

o altă personalitate, cu un alt comportament, caracteristic bolii, cu multă uitare, multe neliniști și fără să știe ce face, necesitând o îngrijire specială.

Este greu să îngrijești un adult, este greu să supraveghezi zi și noapte un adult, dar și mai greu este când nu ai cu cine să-l lași acasă și să fii nevoit să-l iei cu tine la cumpărături, la medic, la coafor, peste tot. E greu să nu te lase să dormi nopțile și să-l supraveghezi ziua. E greu, și trec zile, nopți, ani, și ești singur și boala evoluează și distruge tot mai mult din minunata minte a omului, apare un declin și îngrijirea e tot mai dificilă.

Nu numai îngrijirea, supravegherea, greutățile sunt dificile pentru persoana care îngrijește, dacă este rudă apropiată, ci și durerea permanentă ce ți-o dă când vezi ce a devenit, știind ce și cum a fost. E greu să treci peste asta, cred că este imposibil. Mai mult ca sigur o persoană străină nu are această suferință și îi este mai ușor să îngrijească pe cineva cu o astfel de boală, pentru că este detașată de sentimente și amintiri. E greu când se uită la tine, cu o privire tăioasă, și te întreabă cu glas răstit:

– Ce vrei de la mine?

– Nimic! Ce mai faci?

Te privește cercetător, fără cel mai mic semn că te-ar recunoaște. La zâmbetele tale, îți zâmbește sau se încruntă. Când îți zâmbește, ai pentru o clipă impresia că te-a recunoscut, că știe cine ești, că o să-ți spună pe nume, pentru ca, în momentul următor, să întrebe:

– Cine ești?

Ce poți să răspunzi? Te trezești din acea iluzie și, cu zâmbetul pe față, cu durerea în suflet, cu vorbe puține, îi spui cuvinte liniștitoare și o ajuți să se descurce în lumea în care a trăit o viață și care acum îi este fragmentat cunoscută. Știe multe, dar nu știi ce știe, cât știe și cum știe.

LINIȘTEA DINAINTEA FURTUNII

E o zi călduroasă de sfârșit de iulie. Copiii tocmai s-au întors de la munte și se pregătesc să meargă, mâine, la mare. Suntem într-un magazin să cumpărăm lucruri de plajă. Sună telefonul. Mă grăbesc să răspund:

– Alo! Alo! Se aude prost.

Nu înțeleg. Ies din magazin.

– Alo! Da! Aud trista comunicare, dar nu înțeleg.

– Repetă! Vestea tristă o aud din nou.

– Când? Cum? Ce știi?

– Nu știu mai mult. A sunat o vecină. O să aflăm mai târziu.

– Bine! Mergem acasă. Intru în magazin. Ceilalți erau la casa de marcat.

– Am o veste tristă. Unchiul a decedat.

– Când? Cum?

– Nu știu, mergem acasă.

Lacrimi ne curg pe obraz. E liniște. Copiii, speriați, se uită la noi. Nu înțeleg. Nici noi nu înțelegem. Luăm cumpărăturile, mergem în parcare și ne urcăm în mașină, tăcuți și triști. Fiecare se întreabă: Când? Cum? Pornim spre casă, sperăm să avem mai multe informații. E aglomerație pe drum. Am prins toate stopurile.

– Ce-o face singură Tanti? Plecăm astăzi. Să facem mai întâi niște cumpărături.

RUDE

Ar trebui să am multe rude dar, odată cu trecerea timpului, s-au pierdut în negura uitării sau au dispărut și, odată cu ele, și drumul către străbuni și alte neamuri.

Familia din partea tatălui a fost numeroasă, bunicul a avut opt frați și surori iar bunica un frate. Aceștia, la rândul lor, au avut copii și nepoți. În familia mamei mele au fost șase copii. Pe aceștia îi știu, sunt unchii și mătușile mele. Pe copiii lor, verii mei, îi cunosc, dar pe copiii lor îi știu numai pe câțiva. Acum, din partea tatălui meu o am numai pe sora lui și un văr de-al doilea. De unii veri de-ai tatălui îmi aduc aminte, dar nu mai știu unde sunt ei și copiii lor, care ar fi verii mei.

N-am întrebat, nu mi-am notat, am considerat că părinții țin legătura cu ei, că, dacă e nevoie, o să-mi spună. Timpul a trecut, cu problemele zilnice, părinții au dispărut și te trezești singur. Am rămas cu Tanti. Nici cu Tanti nu am stat de vorbă, să-mi spună toate rudele pe care le știa ea și unde le-aș putea găsi.

Eram grăbiți și îmi spuneam că data viitoare sigur o s-o întreb, o să-mi spună, o să-mi notez. La fiecare vizită îmi mai spunea ceva, dar nu termina și speram că o să aflu data viitoare. Așa că acum am mici frânturi dintr-un mozaic mare, uriaș. E surprinzător cum, acum, simt nevoia să cunosc care au fost străbunii și rudele pe care le-am avut. Dar se pare că această dorință apare odată cu înaintarea în vârstă. Două cunoștințe au făcut un istoric al familiilor lor, acel arbore genealogic. Adevărul e că ar fi greu să-i găsești pe cei de acum și aproape imposibil să-i găsești pe cei ce-au fost cu patru generații în urmă. Sunt pierduți în lume și în negura vremii.

ADEVĂRUL CUTREMURĂTOR

Am luat legătura cu prietena lui Tanti și am convenit să mergem împreună la înmormântare.

Ne-am pregătit și am plecat. Drumul ni s-a părut foarte lung. Am dat mai multe telefoane și am aflat că unchiul este depus la capelă. Am mers direct la capelă. Tanti era în mijlocul unui grup de doamne. Ne-a privit surâzătoare și era preocupată de geantă.

Căuta geanta și, după ce o avea, începea să caute buletinul, cheile și niște bani, și relua aceste căutări ore în sir. În timp ce căuta, murmură:

– Unde sunt cheile? și căuta, căuta cu mâna prin geantă și cu capul aplecat.

– Unde e buletinul? Era într-o continuă căutare.

– Bani, trebuie să am niște bani.

– Cheile! Unde sunt cheile?

Am crezut că este în stare de șoc. Am insistat să o ducem acasă, să se odihnească. Acasă era speriată și tot încerca ușa de la intrare, dacă este închisă. Căuta geanta și tot căuta în ea, bombăind. A mâncat un iaurt. S-a îmbrăcat în cămașă de noapte și tot întreba:

– Eu cu cine dorm?

Se uita la noi cu o privire, ca și cum nu ne-ar fi știut. Eram nedumeriți, întristați și obosiți. Nu înțelegeam. Am convins-o să se culce. Am încercat să ațipim și noi. Urma să avem o zi grea. Noaptea, îmbrăcată în cămașă de noapte, ca o nălucă albă, mergea prin casă, murmură, încerca ușa, venea și se uita la noi. Murmură:

– Cine sunt? Înconjură patul și se uita la fiecare.

– Cine e aici?

Încercam să o liniștim dar, absentă, nălucă albă, pleca prin casă, prin celelalte încăperi, și revenea în camera unde eram noi.

Era neliniștită, speriată. Dimineța s-a îmbrăcat și am mers la înmormântare. Ținea strâns geanta și o tot deschidea și căuta în ea, mormăind:

– Cheile? Speriată, căuta febril în geantă cheile și se relaxa când dădea de ele, le scotea din geantă și se uita la ele, apoi le puneă în geantă și, imediat, căuta din nou:

– Buletinul! Buletinul! Un zâmbet satisfăcut îi lumina fața, îl găsisse. Deschidea mai tare geanta și murmura:

– Bani! Trebuie să am bani!

Vecinele o țineau de braț și încercau să o liniștească. Nu înțelegeam ce s-a întâmplat cu dânsa. În timpul înmormântării ne-a întrebat pe mai mulți:

– Suntem la o înmormântare? Cine a murit? Speriați de această întrebare și de tristul adevăr care era în spatele ei, nici nu știai dacă să-i spui adevărul, dacă nu știe, dacă a uitat.

– A murit unchiul.

– Da! Da! Dădea din cap și căuta batista în poșetă.

Erau mai multe necunoscute. Nu știam ce știe Tanti, ce a înțeles că s-a întâmplat, dacă era în stare de șoc. O altă problemă era că noi nu știam de stadiul în care se afla Tanti și, prin comportarea ei, ne răvășea.

La masa de după înmormântare, în timp ce mânca, a întrebat:

– Suntem la un praznic?

– Da!

– Cred că persoana care a murit era tare înstărită, că masa e tare îmbelșugată.

Lacrimi îmi curgeau pe obraz.

AM PLECAT CU O SUPĂRARE ȘI M-AM ÎNTORS CU DOUĂ

Cu noi era și prietena din tinerețe a lui Tanti. Eu eram copleșită de supărare, de problemele legate de eveniment, de starea lui Tanti.

Prietena lui Tanti era tare vorbăreață și stătea de vorbă cu cunoștințele lui Tanti. Prin ea, mi-au transmis că Tanti și unchiul, de câteva luni bune, căutau actul de proprietate al apartamentului. Prietena lui Tanti, grijulie și oarecum speriată, ținând cont de starea de amnezie a lui Tanti, mi-a spus că ar trebui să căutăm actul de proprietate al apartamentului. Orice persoană putea să profite de starea ei. Nu știam și nici nu aveam idee unde ar fi putut să țină actele respective. Am fost, cum s-ar spune, musafir în casă la Tanti.

Nu știam unde își ținea lucrurile și nici nu mi-a trecut prin cap să-i întreb. Acum, în ziua înmormântării, ar trebui să caut, fără să știu unde și fără să știu exact ce! Părea absurd.

Eram și eu confuză. Nu mă gândisem cu cine va sta Tanti și unde. Nu știam despre stadiul bolii ei. Împreună cu acea prietenă, am deschis câteva sertare. Tanti nu știa să ne spună nimic. Mergea cu noi, deschideam un sertar, ne întreba:

- Ce căutați?
- Actele de la apartament. Știi cumva unde sunt?
- Nu! Nu știu.

Când vedeai că nu știe nimic, că nu înțelege nimic, te speriai cât de vulnerabilă putea să fie. Sertarul de la birou era închis, nu avea cheie, am presupus că acolo erau actele...

Noi trebuia să plecăm acasă. Copiii aveau bilete de avion, ca să plece spre casele lor. Am hotărât ca Tanti să rămână o săptămână cu rudele din partea unchiului. După care nu mi se oferea nicio soluție. Nici prietenele, nici rudele, nici cu o persoană angajată ca ajutor, nimeni nu se angaja să stea cu Tanti. În cazul ei trebuia supra-vegheată 24 din 24 de ore și îngrijită. Avea tendința să plece. Putea să plece singură și să se piardă, putea să

umblă la aragaz, putea să umblă la apă, nu știa să se îngrijească, putea să devină violentă, putea să nu doarmă noaptea... era greu. Nimeni nu-și asuma o asemenea răspundere.

CĂUTĂRI

Atunci am realizat că eu sunt singura rudă apropiată a lui Tanti și că eu trebuie să iau hotărâri referitoare la ea.

Pe drum, vorbind și cu prietena lui Tanti, Sabrina, am realizat că nu am soluție. Până în momentul acela nu mă gândisem nicio clipă la ce vom face, ce soluții o să adopt. Părea că totul este încremenit pentru veșnicie, veșnicia mea, și nimic nu va știrbi acest echilibru. Dar lucrurile s-au schimbat și trebuia găsită o soluție

La început a fost durerea și refuzul de a crede că nu mai știe nimic. Apoi a fost revolta. De ce trebuia să se întâmple așa ceva? Te bântuie speranța, mila și nevoia de a înțelege. În final, ești resemnat și mergi înainte. În toate momentele te simți vinovat:

Că nu ai înțeles mai înainte,

Că nu ai discutat despre boală,

Că nu i-ai cerut să-ți spună tot ce știa de familie, căci nimeni nu mai e și nu se va mai ști,

Că nu ai analizat împreună cu ea ce vei face.

În fiecare moment te întrebi dacă faci ceea ce trebuie și care e drumul de urmat?

Copiii se pregăteau de plecare, iar eu căutam soluții pentru Tanti. Mergeam prin grădină și plângeam. Nu aveam nicio soluție.

Căutam persoane care ar fi putut să stea cu Tanti, clinici specializate unde să fie internată. Am vizitat câteva